

DBHko ikasleekin MEMORIA HISTORIKOA lantzeko proiektua
GIZARTE ZIENTZIAK

DIKTADURA ETA DIKTADOREAK

ezaugarriak eta adibideak

GERRA ZIBILA ETA FRANKISMOA NAFARROAN

gertakizunak eta ondorioak

ZUZENEKO TESTIGANTZAK

zer gertatu zen gure familian?

MATERIALAREN KONTSULTA

dokumentalak, datu baseak, liburuak, musika,...

IKERKETA PROIEKTUA

Ezkaba, Sartaguda, Iruñeko kaleetan izandako gertakizunak,...

DIFUSIOA IKASTOLA ETA FAMILIETAN

3.500 zer?

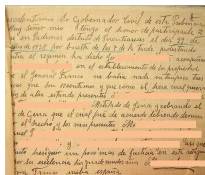
...MEMORIA DUEN IKASTOLA...

DIKTADURA ETA DIKTADOREAK

ezaugarriak eta adibideak

DIKTADURA, KONTZEPTU GISA

- Diktadura kontzeptuaren definizioa klaseko ordezkarien bidez.
 - Nola aukeratu dituzue zuen ordezkariak?
 - Denok ordezkari izateko aukera eduki duzue?
 - Denak bozkatzeko aukera eduki duzue?
 - Erabakiak pertsona batek edo pertsona talde txiki batek hartzen badute soilik, zer irudituko litzaizueke?
 - Adibideren bat ezagutzen duzue?
 - Noiz eta non gertatu zen hori?
 - Erabakiak hartzeko modu horrek, izenik al du?
 - Zeintzuk dira diktadura batek dituen ezaugarriak?
 - Zentsura, adierazpen askatasuna, ejerzitioa, hauteskunde libreak, prentsa askatasuna,...

NODO (NOTICARIO ESPAÑOL)

https://www.youtube.com/watch?v=7pLOAK_HoT4

NODO Pamplona, Encierro San Fermín 1951

<https://www.youtube.com/watch?v=kaMQAcRG5Ms>

Aztertzekoa: diktadura baten barnean informatiboen erabilera eta manipulazioa aztertu (diktadorea gorapatu, erabilitako hizkuntza, irudiak,...)

DIKTADURA, UMOREAREN ETA KRITIKA POLITIKOAREN BIDEZ

- Charles Chaplinen figura aurkeztu (zinema mutua, pelikulak, kritika soziala eta politikoa, umorearen erabilera kritikarako,...).
- “*The great dictator*” pelikularen testuingurua azaldu: Europan faxismoa zabaltzen, diktadurak eta diktadoreak, gerra egoera, zinemaren erabilera kritika politiko eta sozialerako, zentsura,...

CHARLES CHAPLIN “*The great dictator*” (1940)

WIKIPEDIA

1936. urtean *Modern Times* (Garai modernoak) filmaren azken partean, entzun zen lehen aldiz film batean Chaplinen ahotsa, ulergaitza den abesti bat abesten. Dena den, *Modern Times* film mututzat hartzen da, elkarrizketarik-eta ez dagoelako. Elkarrizketa geroago agertuko ziren. Soinudun film arruntaren munduan *The Great Dictator* (1940) filmarekin saretu zen, Alemania eta Austriako *Adolf Hitler* politikariren kontrako eta faxismoaren kontrako filma. AEB II. *Mundu Gerran* sartu baino urte bete lehenago ekoiztua. Film horretan Chaplinek bi pertsonaia batera egin zituen, alde batetik bizargile judutar koitadu bat, jazarpenaren biktima den koitadu bat eta beste aldetik diktadore handi bat.

El Gran Dictador - Escena del Globo Terráqueo

<https://www.youtube.com/watch?v=3ufGTd1Hpg>

Bideoa ikusi eta gero...

- Munduko enperadorea
- Mundua kontrolatzeko nahia
- Munduarekin jolastu

IMPERDIBLE discurso antibélico de C. Chaplin - Sub Español

<https://www.youtube.com/watch?v=d84cflbbmEs>

Bideoa ikusi eta gero...

- Diktadore baten diskurtsoa izan daiteke?
- Zeintzuk dira diskurtsoaren ideia garrantzitsuenak?

FRANCISCO FRANCO BAHAMONDE “EL CAUDILLO”, GURE HISTORIAN (ARTEAREN BIDEZ)

- Nola irudikatzen zuten diktadorea? Artea ere, diktadorea goraiatzeko.
- Francoren eskulturak, Espainiako herri askotako plazetan aurkitzen ziren. Zer bilatzen zuten eskultura horiekin?
 - Zer iruditzen zaizu: eskulturak mantendu beharko litzateke? Zergatik? (Eztabaida planteatu klasean)
 - Faraoiak ere “diktadoreak” ziren eta Egiptoko artean etengabe azaltzen dira.
 - Zer dira piramideak ba? Zertarako eraikitzen zituzten?

Hiru pasarte: Gabonetako mezua (hizkuntza, tonoa eta mehatxuak), diskurtsoak jendetzaren aurrean eta heriotza.

Franco amenaza a los ciudadanos discurso navidad 1960

<https://www.youtube.com/watch?v=voPYqt1Ofvs>

Franco y el Principe Plaza de Oriente

https://www.youtube.com/watch?v=6ZMfWMeI_f0

GERRA ZIBILA ETA FRANKISMOA NAFARROAN gertakizunak eta ondorioak

Kontakizunak klasean:

- Iruñeko Alde Zaharrean izandako istorioak.
- Emakumeek jasotzen zuten tratamendua.
- Ezkaba mendia eta ihesaldia.
- Ezkaba mendiko presoak (GR-225 Ezkaba-Urepel).
- Herri txikietako kontakizunak.
 - Lizarra
 - Sartaguda (“alargunen herria”)
 - ...
- Fusilamenduak.

Abestien eta horien letren bidez, Nafarroan izandako istorioak ezagutu. Abestien letrak aurretik landu eta ondoren denon artean klasean entzun/abestu.

Trailer Cementerio de las Botellas

<https://www.youtube.com/watch?v=d9HI6ReTMjl>

Barricada - Por la libertad (video clip)

<https://www.youtube.com/watch?v=LUYlaDFbm3U>

Letra: <http://www.musica.com/letras.asp?letra=1862977>

Barricada. Matilde Landa. Jungla Sonora

<https://www.youtube.com/watch?v=UYi4AXjNGk8>

Matilde Landa irakaslearen istorioa: https://es.wikipedia.org/wiki/Matilde_Landa

Letra: <http://www.musica.com/letras.asp?letra=1862980>

Berri txarrak: Maravillas.(OFFICIAL).

<https://www.youtube.com/watch?v=ugVC0CHrReY>

Maravillas Lamberto "Larragako loretxoa":

https://eu.wikipedia.org/wiki/Maravillas_Lamberto

Letra: <https://www.letras.com/berri-txarrak/1601505/>

Gazte ziren, aske ziren Bide Ertzean

<https://www.youtube.com/watch?v=RHsl1Y6OHpE>

Letra:

<http://bidertzean.com/taldea/diskografia/non-dira-gaztelupeko-hotsak-2006-cd/gazte-ziren-aske-ziren/>

ESTEBAN URKIAGA "LAUAXETA" eta FEDERICO GARCIA LORCA

...eta VICTOR JARA istorioak eta beraien lanak

ZUZENEKO TESTIGANTZAK zer gertatu zen...eta gure familian?

KLASE IREKIA: Fortunato Agirreren familiaren testigantza

https://eu.wikipedia.org/wiki/Fortunato_Agirre

IKERKETA PERTSONALA (unitate didaktikoaren zatirik garrantzitsuen)

GUK, ETXEAN, JASO DITZAZKEGUN TESTIGANTZAK

- Ahozko informazio iturriak: etxean erreferentziatzeko pertsona bat egongo balitz.

Elkarrizketatutako pertsona	
Tokia	
Adina	
Ikaslearekin duen harremana	
Elkarrizketa egin duen ikaslea	
Elkarrizketaren data	

GALDETEGIA KLASEAN OSATUKO DA TALDEKO DINAMIKAREN BIDEZ: 4-5 talde osatuko dira eta talde bakoitzak bere galdeategia osatuko du. Ondoren, denon artean galderak ordenatu eta galdeategia osatuko litzateke.

→ Zer galdetu? Zertarako? Zein da informazio garrantzitsuen? Lehen mailako? Bigarren mailakoa?

→ Ahozko testigantzez gain, bestelako informazio iturriak lortzeko aukera?
Argazkiak, eskolako liburuak, gutunak,...

MATERIALAREN KONTSULTA

dokumentalak, datu baseak, liburuak, musika,...

<http://memoria-oroimena.unavarra.es/eu/>

Nafarroako Fusilatuen Senitartekoen Elkartea

<http://www.affna36.org/affna36/testimonios/>

Fosen mapa

<http://fosas.navarra.es/>

IKERKETA PROIEKTUAREN DIFUSIOA IKASTOLA ETA FAMILIETAN

Ezkaba mendira bisita ikasleekin (gurasoak gonbidatuta)

Lanaren berri ikastolako web orrialdean ematea

→ ERRONKA interesgarria litzateke, ikasleek lortutako materiala ordenatu eta sarean eskegitzea.